

Cele i wartości UE

Cele Unii Europejskiej obejmują:

- **wspieranie** pokoju, wartości UE i dobrobytu obywateli UE
- **zagwarantowanie** wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w przestrzeni bez granic wewnętrznych
- **promowanie** zrównoważonego rozwoju opartego na trwałym wzroście gospodarczym i **stabilności cen**, na wysoce konkurencyjnej gospodarce rynkowej umożliwiającej pełne zatrudnienie i postęp społeczny oraz na ochronie środowiska
- **zwalczanie** wykluczenia społecznego i dyskryminacji
- **wspieranie** postępu naukowo-technicznego
- **zwiększanie** spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz **solidarności** między państwami członkowskimi
- **ochrona** bogatej różnorodności kulturowej i językowej
- **ustanowienie** unii gospodarczej i walutowej, której walutą jest euro.

Wartości Unii Europejskiej:

Wartości UE są wspólne dla społeczeństw państw członkowskich, w których najważniejsze są włączenie społeczne, tolerancja, sprawiedliwość, solidarność i niedyskryminacja. Wartości te są integralną częścią europejskiego stylu życia:

- **Godność człowieka**

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Stanowi podstawę praw podstawowych.

- **Wolność**

Wolność poruszania się daje obywatelom prawo do swobodnego przemieszczania się po Europie i przebywania na terytorium Unii. Swobody jednostki, takie jak poszanowanie życia prywatnego, wolność myśli, wyznania, zgromadzeń i wypowiedzi oraz swobodny dostęp do informacji są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- **Demokracja**

Podstawą funkcjonowania UE jest demokracja przedstawicielska. Każdy obywatel Unii korzysta również z praw politycznych. Każdy pełnoletni obywatel UE ma prawo kandydować i głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Obywatele UE mają prawo do kandydowania i głosowania w swoim państwie pobytu lub w państwie pochodzenia.

- **Równość**

Wszyscy obywatele UE są równi wobec prawa. Zasada równości kobiet i mężczyzn leży u

podstaw wszystkich polityk europejskich i stanowi podstawę integracji europejskiej. Ma ona zastosowanie we wszystkich dziedzinach. Zasada równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości została zapisana w traktacie w 1957 r. Choć wciąż zauważalne są pewne nierówności, UE poczyniła w tym względzie znaczne postępy.

- **Praworządność**

UE opiera się na zasadzie praworządności. Oznacza to, że podstawą wszystkich jej działań są traktaty, przyjęte dobrowolnie i demokratycznie przez jej państwa członkowskie. Prawa i sprawiedliwości strzeże niezależne sądownictwo. Państwa członkowskie uznają ostateczną właściwość Trybunału Sprawiedliwości, którego wyroki muszą być przestrzegane przez wszystkich.

- **Prawa człowieka**

Prawa człowieka są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Obejmują one prawo do bycia wolnym od dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, a także prawo do ochrony danych osobowych i prawo do dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Te cele i wartości stanowią podstawę UE i są określone w [traktacie lizbońskim](#) oraz w [Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej](#).

W 2012 r. UE dostała Pokojową Nagrodę Nobla za działania na rzecz pokoju, pojednania, demokracji i praw człowieka w Europie.

Od unii gospodarczej do unii politycznej

UE jest jedyną w swoim rodzaju unią gospodarczą i polityczną między 27 krajami europejskimi, które razem zajmują większą część kontynentu.

Zalążek UE powstał po drugiej wojnie światowej. Pierwsze etapy integracji polegały na usprawnieniu współpracy gospodarczej zgodnie z zasadą, że kraje, które prowadzą ze sobą wymianę handlową, odnoszą z niej korzyści, a zatem będą raczej unikać konfliktów.

I tak w 1958 r. utworzono Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG). Na początku ściślejsza współpraca gospodarcza obejmowała sześć krajów: Belgię, Francję, Holandię, Luksemburg, Niemcy i Włochy. Od tego czasu przystąpiło kolejnych 22 członków i udało się utworzyć ogromny jednolity rynek (tzw. rynek wewnętrzny), który nieustannie rozwija swój potencjał.

31 stycznia 2020 r. Wielka Brytania wystąpiła z Unii Europejskiej.

Wspólnota, która na początku była wyłącznie unią gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i migrację. Odzwierciedleniem postępu w integracji była zmiana nazwy z Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej

(EWG) na Unię Europejską (UE) w 1993 r.

Pionierzy, którzy utorowali drogę do utworzenia UE

Unia Europejska nie istniałaby w znanej nam dzisiaj formie, gdyby kilku wyjątkowych ludzi nie zainspirowało tego nowatorskiego przedsięwzięcia. Gdyby nie energia i motywacja tych ludzi, nie wiadomo, czy żylibyśmy teraz w stabilnej i wolnej od konfliktów zbrojnych Europie.

Wizjonerzy ci pochodzili z różnych krajów, reprezentowali różne środowiska i różne profesje - byli wśród nich zarówno żołnierze, prawnicy, jak i posłowie - lecz bliskie były im te same ideały: pokój i dobrobyt w zjednoczonej Europie.

Byli wśród nich m.in. **Robert Schuman i Jean Monnet, twórcy planu pojednania niemiecko-francuskiego, Winston Churchill, Alcide de Gasperii, Konrad Adenauer** i wielu innych, o których można przeczytać [tutaj](#)

1945–1959

Europa w czasach pokoju - początki współpracy

Unię Europejską utworzono po to, aby położyć kres krwawym wojnom, wybuchającym często pomiędzy sąsiadującymi krajami, z których najstraszliwszą była II wojna światowa. Od 1952 r. **Europejska Wspólnota Węgla i Stali jednoczy gospodarczo i politycznie państwa Europy**, by tym samym zapewnić długotrwałą pokój.

Plan utworzenia wspólnoty przedstawił 9 maja 1950 roku Rober Schuman, francuski minister spraw zagranicznych. **Na pamiątkę tego wydarzenia, 9 maja obchodzimy co roku Dzień Europy.**

Wspólnotę założyło **sześć krajów: Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy i Włochy**. Lata pięćdziesiąte upływają pod znakiem zimnej wojny pomiędzy Wschodem a Zachodem. W 1956 r. na Węgrzech czołgi radzieckie kładą kres protestom przeciwko reżimowi komunistycznemu. Rok 1957 to data utworzenia na podstawie traktatu rzymskiego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG), innymi słowy „wspólnego rynku”.

1960–1969

Okres wzrostu gospodarczego

Lata 60. XX wieku to **dobry okres dla gospodarki, między innymi ze względu na likwidację ceł w handlu pomiędzy państwami członkowskimi. Kraje te postanawiają również wspólnie sprawować kontrolę nad**

produkcją żywności, tak by nikomu jej nie zabrakło. Wkrótce dzięki takiej polityce pojawiają się nawet nadwyżki żywności. Maj 1968 przechodzi do historii pod znakiem studenckich protestów w Paryżu. Tak zwane „Pokolenie '68” staje się motorem wielu zmian społecznych i obyczajowych.

1970–1979

Coraz większa wspólnota – pierwsze rozszerzenie

Dania, Irlandia i Wielka Brytania przystępują do Wspólnot Europejskich **1 stycznia 1973 r.** powiększając tym samym liczbę jej członków do dziewięciu. W następstwie krótkiej, lecz brutalnej wojny arabsko-izraelskiej w październiku 1973 r. rozpoczyna się kryzys energetyczny i problemy gospodarcze w Europie. Wraz z obaleniem portugalskiego reżimu Salazara w 1974 r. i – rok później – śmiercią generała Franco w Hiszpanii kresu dobiegają ostatnie prawicowe dyktatury w Europie. Dzięki polityce regionalnej UE ogromne sumy zaczynają napływać do biedniejszych regionów, wspierając tworzenie miejsc pracy i infrastruktury. **Parlament Europejski umacnia swój wpływ na sprawy unijne, a w 1979 r. obywatele po raz pierwszy wybierają jego członków w bezpośrednich wyborach.** W latach 70. nasila się walka z zanieczyszczeniem środowiska. UE przyjmuje przepisy dotyczące ochrony środowiska, po raz pierwszy wprowadzając pojęcie „zanieczyszczający płaci”.

1980–1989

Zmiana oblicza Europy – upadek muru berlińskiego

Po strajkach w stoczni gdańskiej latem 1980 r. **związek zawodowy Solidarność i jego przywódca Lech Wałęsa** urastają do rangi symbolu w Europie i na świecie. **W 1981 r. Grecja staje się 10. państwem członkowskim UE, Hiszpania i Portugalia przystępują do niej pięć lat później.** W 1986 r. dochodzi do podpisania Jednolitego aktu europejskiego. Jest to traktat tworzący podstawy dla szeroko zakrojonego sześcioletniego programu, mającego na celu usunięcie przeszkód dla wolnego przepływu handlu w UE, a w konsekwencji utworzenia „jednolitego rynku”. **Wraz z upadkiem muru berlińskiego 9 listopada 1989 r. Europa przeżywa prawdziwy wstrząs polityczny. Po raz pierwszy od 28 lat otwierają się granice pomiędzy wschodnią i zachodnią częścią Niemiec, które w październiku 1990 r. ponownie się jednoczą.**

1990–1999

Europa bez granic

Upadek komunizmu w państwach Europy Środkowo-Wschodniej sprzyja zbliżeniu obywateli sąsiadujących ze sobą krajów. W 1993 r. ukończono

proces tworzenia jednolitego rynku, w ramach którego obowiązują tzw. cztery swobody, czyli swoboda przepływu towarów, usług, osób i kapitału. W latach 90. wchodzi w życie kolejne dwa traktaty: w 1993 r. wchodzi w życie traktat z Maastricht, a w 1999 r. – Traktat Amsterdamski. Obywatele są zainteresowani kwestiami ochrony środowiska, a także współpracy w zakresie bezpieczeństwa i obrony. W 1995 r. Unii przybywa trzech nowych członków: Austria, Finlandia i Szwecja. Małe miasteczko w Luksemburgu daje nazwę układowi z Schengen, który stopniowo zapewni obywatelom możliwość podróżowania bez kontroli paszportowych na granicach. Dzięki wsparciu UE miliony młodych ludzi podejmują studia za granicą. Telefony komórkowe i internet ułatwiają komunikację coraz większej liczbie osób.

2000–2009

Dalszy rozwój

Nowa wspólna waluta zaczyna obowiązywać w wielu krajach. W tym dziesięcioleciu coraz więcej krajów przyjmie euro. Po zamachach terrorystycznych w Nowym Jorku i Waszyngtonie, data 11 września 2001 r. nieodłącznie kojarzy się z „wojną z terroryzmem”. Kraje UE podejmują coraz ściślejszą współpracę w walce z przestępczością. **Przystąpienie aż 10 nowych państw (w tym Polski) do UE w 2004 r. uznano za kres podziałów politycznych pomiędzy Wschodem a Zachodem. W 2007 r. do Unii przystępują Bułgaria i Rumunia.** We wrześniu 2008 r. w gospodarkę światową uderza kryzys finansowy. **Wszystkie kraje UE ratyfikują traktat lizboński, który wchodzi w życie w 2009 r. Zapewnia on UE nowoczesne instytucje i skuteczne metody działania.**

2010 – dziś

Dekada pełna wyzwań

Światowy kryzys gospodarczy silnie uderza w Europę. UE pomaga kilku krajom w trudnej sytuacji i ustanawia tzw. unię bankową, aby zagwarantować, że banki będą bezpieczniejsze i bardziej wiarygodne. **W grudniu 2012 r. Unia Europejska otrzymuje Pokojową Nagrodę Nobla. W 2013 r. do UE przystępuje 28. kraj – Chorwacja.** Przeciwdziałanie zmianom klimatu jest jednym z priorytetów. Kraje UE postanawiają ograniczać szkodliwe emisje gazów cieplarnianych. W 2014 r. odbywają się wybory do Parlamentu Europejskiego, w wyniku których do parlamentu trafia większa liczba eurosceptyków. Po aneksji Krymu przez Rosję UE ustanawia nową strategię w dziedzinie bezpieczeństwa. Na Bliskim Wschodzie oraz w różnych częściach świata dochodzi do głosu ekstremizm religijny. Prowadzi to do konfliktów i wojen, w wyniku których wiele osób, które zmuszone są uciekać przed niebezpieczeństwem, poszukuje schronienia w Europie. UE nie tylko stoi w obliczu dylematu, jak zadbać o nowych przybyszów, ale również jest celem kilku ataków terrorystycznych.

W wyniku referendum z czerwca 2016 roku, w nocy z 31 stycznia na 1 lutego 2020 roku Unię Europejską opuściła Wielka Brytania, która do końca tzw. okresu przejściowego uczestniczy w europejskiej unii celnej oraz jednolitym rynku, jednak bez prawa głosu w instytucjach europejskich. Jednocześnie trwają negocjacje w sprawie przyszłych stosunków UE-Wielka Brytania.

Ponieważ Unia Europejska to duży organizm z 27 krajami członkowskimi, musi więc istnieć **unijna administracja i instytucje podejmujące decyzje w imieniu zarówno obywateli, jak i państw członkowskich**. Ponieważ **Unia to wspólnota krajów oparta na prawie, to właśnie w traktatach unijnych znajdziemy zapisy ustanawiające poszczególne instytucje, wskazujące ich kompetencje i sposoby podejmowania decyzji w UE**.

Unia Europejska ma swój własny system prawny, instytucje ustawodawcze i wykonawcze, a także niezawisły sąd i bank centralny. Dla realizacji celów określonych w traktatach dysponuje także własnym budżetem. W miarę przyjmowania kolejnych traktatów reformujących działania najpierw Wspólnot Europejskich, a potem Unii Europejskiej, znacznie zmieniły się uprawnienia instytucji Unii oraz jej procedury decyzyjne. Na mocy najpóźniej przyjętego Traktatu z Lizbony, Parlament decyduje na równi z Radą o przyjmowanych przez UE aktach ustawodawczych w różnych dziedzinach polityki UE, a także o całym budżecie UE i o tzw. wieloletnich ramach finansowych, czyli siedmioletnich budżetach, umożliwiającym planowanie inwestycji finansowanych z funduszy Unii w dłuższej perspektywie.

Parlament Europejski

Rola: Wybierany w bezpośrednich wyborach organ ustawodawczy UE, posiadający funkcje nadzorcze i budżetowe

Skład: 705 posłów

Przewodniczący: David-Maria Sassoli

Rok ustanowienia: 1952 - jako Wspólne Zgromadzenie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali; 1962 - jako Parlament Europejski; pierwsze wybory bezpośrednie odbyły się w 1979 r.

Siedziba: Strasburg (Francja), Bruksela (Belgia), Luksemburg

Strona internetowa: [Parlament Europejski](#)

Parlament Europejski jest organem ustawodawczym UE. Posłowie wybierani są w wyborach bezpośrednich co 5 lat Ostatnie wybory odbyły się w maju 2019 r. przy czym **każdy kraj organizuje wybory według własnych procedur, pod warunkiem, że spełniają one podstawowe wymogi europejskie, tj. są to wybory bezpośrednie, powszechne, wolne, tajne i proporcjonalne**. W ostatnich wyborach obywatele UE wybrali 751 posłów, ale wraz z wyjściem Wielkiej Brytanii w UE (31 stycznia/1

lutego 2020), część zwolnionych mandatów brytyjskich przyznano niektórym niedoreprezentowanym krajom (w tym Polsce, która uzyskała jeden mandat i ma ich obecnie 52), a część zarezerwowano dla przyszłych rozszerzeń UE.

Czym zajmuje się Parlament Europejski?

Parlament Europejski pełni **trzy podstawowe funkcje**:

Funkcja ustawodawcza

- uchwała, wraz z Radą UE, przepisy prawa europejskiego, w oparciu o wnioski ustawodawcze Komisji Europejskiej
- podejmuje decyzje w sprawie umów międzynarodowych
- podejmuje decyzje w sprawie rozszerzenia UE
- bada roczny plan prac Komisji i występuje do Komisji o przedłożenie wniosków ustawodawczych

Funkcja nadzorcza

- sprawuje nadzór demokratyczny nad pozostałymi instytucjami europejskimi
- wybiera przewodniczącego Komisji i zatwierdza skład Komisji; może uchwalić „wotum nieufności”, zmuszając Komisję do dymisji
- udziela absolutorium z wykonania budżetu, tzn. zatwierdza prawidłowe wykonanie budżetu
- rozpatruje petycje od obywateli oraz powołuje komisje śledcze
- omawia kwestie dotyczące polityki pieniężnej z Europejskim Bankiem Centralnym
- kieruje zapytania do Komisji i Rady
- monitoruje wybory

Funkcja budżetowa

- wraz z Radą ustanawia budżet UE
- zatwierdza długoterminowy budżet UE, tzw. wieloletnie ramy finansowe

Skład

Liczba posłów do PE z każdego kraju jest w przybliżeniu proporcjonalna do liczby jego ludności. **Zastosowanie ma zasada tzw. degresywnej proporcjonalności: żaden kraj nie może mieć mniej niż 6 lub więcej niż 96 posłów do PE, a całkowita liczba posłów nie może przekroczyć 705 (704 plus przewodniczący).**

Posłowie **zasiadają w PE nie według kraju pochodzenia, lecz według przynależności politycznej.**

Przewodniczący reprezentuje Parlament w relacjach z pozostałymi instytucjami UE, jak również w stosunkach ze światem zewnętrznym. Przewodniczący ma ostatnie słowo w sprawie budżetu.

W jaki sposób działa PE?

Prace Parlamentu przebiegają w dwóch etapach:

- **Komisje parlamentarne – przygotowanie aktów prawnych**

Istnieje 20 komisji parlamentarnych oraz dwie podkomisje, które specjalizują się w konkretnych obszarach działalności UE. Komisje analizują wnioski ustawodawcze; posłowie i grupy polityczne mogą wprowadzać do nich poprawki lub zdecydować o odrzuceniu danego projektu ustawodawczego. Kwestie te są również omawiane w ramach grup politycznych.

- **Sesje plenarne – uchwalanie prawa**

Podczas sesji plenarnych wszyscy posłowie zbierają się w sali obrad i głosują w sprawie proponowanych przepisów i poprawek. Zwykle odbywają się one w Strasburgu (cztery dni w miesiącu). Czasami w Brukseli odbywają się dodatkowe sesje.

Rada Europejska

Rola: Wyznacza ogólny kierunek polityki oraz priorytety Unii Europejskiej.

Członkowie: Szefowie państw i rządów krajów UE, przewodniczący Rady Europejskiej, przewodniczący Komisji Europejskiej

Przewodniczący: Charles Michel

Rok ustanowienia: 1974 (forum nieformalne), 1992 (status formalny), 2009 (oficjalna instytucja UE)

Siedziba: Bruksela (Belgia)

Strona internetowa: [Rada Europejska](#)

Rada Europejska gromadzi przywódców politycznych UE, którzy określają kierunki polityki UE. Rada Europejska stanowi **najwyższy szczebel współpracy politycznej między państwami UE.**

Rada jest jedną z siedmiu oficjalnych instytucji UE. **Jej posiedzenia odbywają się zazwyczaj raz na kwartał w formie spotkań na szczycie, w których biorą udział przywódcy państw UE i którym przewodniczy przewodniczący Rady.**

Czym zajmuje się Rada Europejska?

- **Określa ogólny kierunek i priorytety polityki UE,** nie jest jednak uprawniona do przyjmowania aktów prawnych.
- **Zajmuje się rozwiązywaniem złożonych i delikatnych kwestii,** których nie można było rozwiązać na niższym szczeblu współpracy międzyrządowej.

- **Kształtuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa**, biorąc pod uwagę strategiczne interesy Unii, w tym sprawy mające wpływ na kwestie polityczno-obronne.
- **Nominuje i mianuje kandydatów na niektóre najwyższe stanowiska w UE**, np. w EBC i Komisji.

W każdej chwili Rada Europejska może:

- **wzwać Komisję Europejską do przedstawienia wniosku ustawodawczego** dotyczącego konkretnej kwestii
- **przekazać daną kwestię do Rady UE.**

Skład

W skład Rady Europejskiej wchodzi szefowie państw i rządów wszystkich krajów UE, przewodniczący Rady Europejskiej i przewodniczący Komisji Europejskiej.

Posiedzenia Rady zwołuje przewodniczący, który również im przewodniczy i który wybierany jest przez Radę Europejską na okres dwóch i pół roku (kadencja może zostać jednokrotnie odnowiona). Przewodniczący Rady Europejskiej reprezentuje ponadto Unię na zewnątrz.

Jak działa Rada Europejska?

Zazwyczaj posiedzenia Rady odbywają się cztery razy w roku, jednak w razie potrzeby przewodniczący może zwołać posiedzenia dodatkowe.

Większość decyzji Rada Europejska podejmuje w drodze konsensusu. W niektórych przypadkach decyzje przyjmowane są jednogłośnie lub większością kwalifikowaną. Tylko szefowie państw lub rządów mają prawo głosu.

Jakkolwiek formalnie Rada Europejska nie wydaje aktów prawnych, to jednak najwyższa ranga jej członków sprawia, że jej decyzje stanowią podstawę do opracowania projektów wiążących aktów prawnych przez Komisję Europejską i ich uchwalanie przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski.

Rada Unii Europejskiej

Rola: Reprezentuje głos rządów krajów UE, przyjmuje akty prawne UE i koordynuje politykę UE

Członkowie: Ministrowie ze wszystkich krajów UE, w zależności od omawianego obszaru polityki

Prezydencja: Każdy kraj UE sprawuje prezydencję przez 6 miesięcy na zasadzie rotacji

Rok ustanowienia: 1958 (jako Rada Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej)

Siedziba: Bruksela (Belgia)

Strona internetowa: [Rada UE](#)

W ramach Rady UE ministrowie ze wszystkich krajów UE spotykają się, aby omawiać, zmieniać i przyjmować akty prawne oraz koordynować politykę. Ministrowie są upoważnieni do podejmowania zobowiązań w imieniu swoich rządów w odniesieniu do działań uzgodnionych na posiedzeniach.

Wraz z Parlamentem Europejskim Rada jest głównym organem decyzyjnym UE.

Nie należy jej mylić z:

- **Radą Europejską** - czyli odbywającym się raz na kwartał szczytem, podczas którego przywódcy krajów Unii spotykają się, aby omówić ogólne kierunki polityki
- **Radą Europy** - która nie jest organem UE.

Czym zajmuje się Rada UE?

- **Wraz z Parlamentem Europejskim negocjuje i uchwała akty prawne UE** w oparciu o wnioski ustawodawcze przedstawione przez Komisję Europejską.
- **Koordynuje politykę krajów UE.**
- **Określa kierunki polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE** w oparciu o wytyczne Rady Europejskiej.
- **Podpisuje umowy między UE a innymi krajami lub organizacjami międzynarodowymi.**
- **Przyjmuje, wspólnie z Parlamentem Europejskim, budżet UE.**

Skład:

Rada UE nie ma stałych członków. Posiedzenia Rady UE odbywają się w dziesięciu różnych konfiguracjach w zależności od obszaru polityki, który będzie omawiany. W zależności od konfiguracji poszczególne kraje wysyłają ministra odpowiedzialnego za dany obszar polityki.

Na przykład w posiedzeniu Rady dotyczącym spraw gospodarczych i finansowych („Rada Ecofin”) uczestniczą ministrowie finansów wszystkich krajów UE.

Kto przewodniczy posiedzeniom?

Rada do Spraw Zagranicznych ma stałego przewodniczącego - jest nim Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, który jest także jednym z wiceprzewodniczących Komisji Europejskiej.

Wszystkim innym posiedzeniom Rady przewodniczy odpowiedni minister kraju, który wówczas sprawuje rotacyjną prezydencję w Unii

Europejskiej.

Na przykład posiedzeniom **Rady ds. Środowiska w czasie prezydencji estońskiej będzie przewodniczył estoński minister środowiska.**

Rada do Spraw Ogólnych, przy wsparciu Komitetu Stałych Przedstawicieli, zapewnia ogólną spójność prac różnych składów. Komitet ten złożony jest ze Stałych Przedstawicieli krajów UE, którzy de facto są ambasadorami swoich krajów przy UE.

Ciekawym rozwiązaniem w pracach Rady jest tzw. **prezydencja, tzn. rotacyjne przewodnictwo, które co sześć miesięcy obejmuje inne państwo członkowskie.** Prezydencja ma **dwa główne zadania:**

1) **planowanie, przygotowanie i przewodniczenie posiedzeniom Rady w jej poszczególnych składach** (z wyjątkiem Rady ds. Zagranicznych, której przewodniczy Wysoki Przedstawiciel ds. Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa) oraz wszystkich organów Rady niższego szczebla. Prezydencja ma za zadanie organizację pracy, nadzorowanie prawidłowości obrad i przestrzegania regulaminu Rady;

2) **reprezentowanie Rady w stosunkach z innymi instytucjami Unii,** zwłaszcza z Komisją Europejską i Parlamentem (tu rola prezydencji to **wypracowywanie porozumienia co do treści aktów ustawodawczych podczas trójstronnych rozmów, nieformalnych negocjacji czy posiedzeń komitetu pojednawczego** w ostatniej fazie uchwalania aktów prawnych UE).

Realizując swoje obowiązki prezydencja **pracuje w ścisłej koordynacji z przewodniczącym Rady Europejskiej oraz Wysokim Przedstawicielem Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.**

Każde państwo sprawujące prezydencję przyjmuje swoje priorytety, a więc obszary, w których szczególnie chciałoby osiągnąć postęp w ramach Unii, ale jednocześnie zobowiązane jest do współpracy z krajami sprawującym prezydencję przed i po, aby osiągnąć spójność działań Unii w dłuższej perspektywie czasowej.

Kolejność prezydencji do roku 2020 włącznie przedstawia się następująco: 2018 – Bułgaria i Austria, 2019: Rumunia i Finlandia, **2020: Chorwacja i Niemcy.**

Jak działa Rada UE?

- Wszystkie **dyskusje i głosowania są jawne.**
- Decyzje wymagają **zazwyczaj większości kwalifikowanej,** czyli
  - o **55 proc. krajów (przy aktualnej liczbie 27 państw członkowskich jest**

to 15 krajów)

- o reprezentujących co najmniej 65 proc. ogółu ludności UE.

Zablokować decyzję mogą co najmniej cztery kraje (reprezentujące co najmniej 35 proc. ogółu ludności UE).

- **Wyjątek** - W przypadku tematów newralgicznych, takich jak te związane np. z polityką zagraniczną lub podatkami, wymagana jest decyzja **jednogłówna** (wszystkich krajów).
- Zwykła większość wymagana jest w przypadku kwestii proceduralnych i administracyjnych.

Komisja Europejska

Rola: Wspiera ogólne interesy UE, przedkładając wnioski ustawodawcze, egzekwując prawo oraz realizując politykę i wykonując budżet UE.

Członkowie: Zespół (tzw. kolegium) komisarzy, po jednym z każdego kraju UE

Przewodnicząca: Ursula von der Leyen

Rok ustanowienia: 1958

Siedziba: Bruksela (Belgia)

Strona internetowa: [Komisja Europejska](#)

Komisja jest politycznie niezależnym organem wykonawczym UE. Jako jedyna jest odpowiedzialna za opracowywanie wniosków dotyczących nowych aktów prawa unijnego. Ponadto wdraża decyzje Parlamentu Europejskiego i Rady UE.

Czym zajmuje się Komisja?

Przedkładanie nowych wniosków ustawodawczych. Komisja jest **jedyną instytucją UE, która przedkłada projekty aktów prawnych** Parlamentowi Europejskiemu i Radzie **i która:**

- **chroni interesy UE i jej obywateli** w kwestiach, którymi nie można zająć się skutecznie na szczeblu krajowym
- **gromadzi wszelkie szczegóły techniczne** za pomocą konsultacji z ekspertami i społeczeństwem.

Zarządzanie polityką UE i przydział środków finansowych

- Wraz z Radą i Parlamentem Komisja określa priorytety dla wydatków UE.
- Przygotowuje roczny budżet do zatwierdzenia przez Parlament i Radę.
- Nadzoruje sposób wydawania środków finansowych pod czujnym okiem Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Egzekwowanie prawa europejskiego

- Wraz z Trybunałem Sprawiedliwości Komisja jest odpowiedzialna za

zapewnienie właściwego stosowania przepisów unijnych we wszystkich państwach członkowskich.

Reprezentowanie UE na arenie międzynarodowej

- KE występuje w imieniu państw UE na forum organizacji międzynarodowych, w szczególności w kwestiach dotyczących polityki handlowej i pomocy humanitarnej.
- W imieniu UE negocjuje również umowy międzynarodowe.

Skład

Polityczne stery Komisji trzyma **27 komisarzy, po jednym z każdego państwa UE. Przewodniczący Komisji decyduje o przydziale tek (obszarów polityki) poszczególnym komisarzom.**

W skład kolegium komisarzy wchodzi: **przewodniczący Komisji, ośmiu wiceprzewodniczących - w tym trzech wiceprzewodniczących wykonawczych i wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa - oraz 18 komisarzy odpowiedzialnych za poszczególne dziedziny polityki.**

Bieżącą działalnością Komisji zajmują się pracownicy Komisji (prawnicy, ekonomiści itp.). Przydzieleni oni są do tzw. **dyrekcji generalnych**, z których każda odpowiada za konkretny obszar polityki.

Mianowanie przewodniczącego KE

Kandydata na przewodniczącego przedstawiają przywódcy krajów UE na posiedzeniu Rady Europejskiej, z uwzględnieniem wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego. Kandydat musi mieć poparcie większości europosłów.

Wybór komisarzy

Proponowany przewodniczący Komisji wybiera, w oparciu o propozycje państw UE, wiceprzewodniczących i pozostałych członków Komisji. Kandydatury komisarzy muszą być zatwierdzone przez przywódców krajów UE na posiedzeniu Rady Europejskiej.

Każdy kandydat na komisarza występuje w Parlamencie Europejskim, gdzie przedstawia swoje poglądy i odpowiada na pytania europosłów. Następnie Parlament decyduje w głosowaniu, czy poprze skład nowej Komisji, który ostatecznie musi zostać zatwierdzony większością kwalifikowaną przez Radę Europejską.

Kadencja obecnej Komisji trwa do 31 października 2024 r.

Jak działa KE?

Planowanie strategiczne

Przewodniczący Komisji określa kierunek polityki Komisji, w oparciu o który komisarze podejmują decyzje w sprawie strategicznych celów i opracowują roczny program prac.

Wspólne podejmowanie decyzji

Decyzje podejmowane są wspólnie. **Wszyscy komisarze są równi w procesie podejmowania decyzji, czyli decyzje są omawiane wspólnie i wszyscy członkowie Komisji są za nie zbiorowo odpowiedzialni.** Nie mają oni indywidualnych uprawnień decyzyjnych, z wyjątkiem szczególnych sytuacji, gdy otrzymają na to specjalne zezwolenie.

Wiceprzewodniczący Komisji działają w imieniu przewodniczącego i koordynują prace w obszarze, za który są odpowiedzialni, wraz z kilkoma innymi komisarzami. Priorytetowe projekty mają zapewnić, że komisarze ściśle ze sobą współpracują w elastyczny sposób.

Komisarze wspierają wiceprzewodniczących w przedkładaniu inicjatyw kolegium. Z zasady decyzje są podejmowane w drodze konsensusu, lecz czasami mogą zostać poddane pod głosowanie. W takim przypadku stosowana jest zwykła większość głosów, a każdy z komisarzy ma jeden głos.

Następnie inicjatywa taka, zazwyczaj w formie projektu wniosku ustawodawczego, przekazywana jest odpowiedniej dyrekcji generalnej (na której czele stoi dyrektor generalny podlegający danemu komisarzowi).

Na kolejnym etapie **wniosek ten ponownie trafia do komisarzy, którzy przyjmują go podczas swojego cotygodniowego posiedzenia, po czym jest przesyłany do Rady i Parlamentu.**

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Funkcja: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapewnia jednolitą wykładnię prawa UE we wszystkich krajach UE oraz jego przestrzeganie przez kraje i instytucje UE.

Członkowie:

Trybunał Sprawiedliwości: po jednym sędzi z każdego kraju UE i 11 rzeczników generalnych

Sąd: po dwóch sędziów z każdego kraju UE

Rok założenia: 1952

Siedziba: Luksemburg

Strona internetowa: [Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej](#)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej dokonuje wykładni prawa unijnego, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Rozstrzyga też spory prawne między rządami krajów Unii a jej instytucjami, a także między

krajami członkowskimi,

W określonych sytuacjach do Trybunału mogą również wnosić sprawy osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub organizacje, które uważają, że ich prawa zostały naruszone przez instytucje UE.

Czym zajmuje się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

Trybunał Sprawiedliwości orzeka we wnoszonych do niego sprawach. **Najbardziej powszechne są następujące rodzaje spraw:**

- **wykładnia prawa (orzeczenia w trybie prejudycjalnym)** – sądy krajów UE są zobowiązane do zapewniania właściwego stosowania prawa UE. Istnieje jednak ryzyko odmiennej interpretacji prawa UE przez sądy w różnych krajach. Jeżeli sąd krajowy ma jakiegokolwiek wątpliwości co do wykładni lub ważności danego aktu prawnego UE, może zwrócić się o wyjaśnienie do Trybunału Sprawiedliwości. Ten sam mechanizm można zastosować do ustalenia, czy krajowe przepisy lub praktyka są zgodne z prawem UE.

- **egzekwowanie prawa (postępowania w sprawie uchybienia)** – sprawy wnoszone przeciwko rządowi krajów UE w związku z nieprzestrzeganiem prawa UE. Sprawy te mogą być wnoszone do Trybunału przez Komisję Europejską lub inny kraj UE. Jeżeli Trybunał uzna dany kraj za winny uchybienia, zobowiązuje go do bezzwłocznego naprawienia sytuacji. W przeciwnym razie wszczynana jest kolejna sprawa, która może zakończyć się nałożeniem grzywny.

- **unieważnianie aktów prawnych UE (skargi o unieważnienie)** – jeżeli jakiś akt prawny UE uznany zostanie za niezgodny z traktatami UE lub prawami podstawowymi, rządy krajów UE, Rada UE, Komisja Europejska lub (w niektórych przypadkach) Parlament Europejski mogą zwrócić się do Trybunału o jego unieważnienie.

Osoby fizyczne mogą również wnieść skargę o unieważnienie aktu prawnego UE, który bezpośrednio ich dotyczy.

- **zapewnianie podejmowania działań przez UE (skargi w sprawie beczynności)** – Parlament, Rada i Komisja są zobowiązane do podejmowania określonych decyzji w określonych okolicznościach. Jeżeli nie dopełniają one tych zobowiązań, rządy krajów UE, inne instytucje UE lub (pod pewnymi warunkami) osoby fizyczne lub przedsiębiorstwa mogą wnieść skargę do Trybunału.

- **skargi na instytucje UE (roszczenia o odszkodowanie)** – każda osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo, które doznały szkody w wyniku działania lub beczynności UE bądź jej urzędników, może wnieść przeciwko nim skargę do Trybunału.

Skład

Trybunał Sprawiedliwości obejmuje dwa organy sądowe:

- **Trybunał Sprawiedliwości**, który zajmuje się przekazywanymi przez sądy krajowe wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, niektórymi skargami o stwierdzenie nieważności i odwołaniami.
- **Sąd**, który **orzeka w sprawach o stwierdzenie nieważności przedłożonych przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa** oraz, w niektórych przypadkach, przez rządy krajów UE. W praktyce oznacza to, że Sąd orzeka przede wszystkim w sprawach dotyczących prawa konkurencji, pomocy państwa, handlu, rolnictwa i znaków towarowych.

Sędziowie i rzecznicy generalni są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy krajów UE na odnawialną sześcioletnią kadencję. W każdym z organów sądowych sędziowie wybierają spośród siebie prezesa na odnawialny okres trzech lat.

Jak działa Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

Do każdej sprawy wnoszonej do Trybunału Sprawiedliwości przydzielany jest sędzia („judge-rapporteur”) i rzecznik generalny. Postępowanie w sprawie wniesionej do Trybunału składa się z dwóch etapów:

- **Procedura pisemna**

o Strony postępowania przedstawiają Trybunałowi pisemne oświadczenie. Pisemne uwagi mogą być również przedstawione przez organy krajowe, instytucje UE, a w niektórych przypadkach przez osoby fizyczne.

o Sędzia opracowuje sprawozdanie, podsumowując oświadczenia i uwagi, a następnie sprawa poddawana jest pod dyskusję na posiedzeniu ogólnym Trybunału, podczas którego podejmuje się decyzje w następujących sprawach:

□ liczba sędziów, którzy będą zajmować się daną sprawą: 3, 5 lub 15 sędziów (pełen skład), w zależności od wagi i stopnia złożoności sprawy. Większość spraw rozpatrywana jest przez pięciu sędziów i rzadko zdarza się, by Trybunał orzekał w pełnym składzie;

□ konieczność przeprowadzenia procedury ustnej i wydania oficjalnego oświadczenia przez rzecznika generalnego.

- **Procedura ustna – posiedzenie jawne**

o Adwokaci obu stron mogą przedstawiać swoje argumenty przed sędziami i rzecznikiem generalnym, którzy mogą zadawać im pytania.

o Jeżeli Trybunał zdecydował, że konieczna jest opinia rzecznika generalnego, wydaje on ją kilka tygodni po przesłuchaniu.

o Następnie sędziowie odbywają naradę i wydają wyrok.

- **Rozprawy w Sądzie toczą się według podobnej procedury**, z tym wyjątkiem, że większość spraw rozpatrywana jest przez trzech sędziów i nie uczestniczy w nich rzecznik generalny.

Europejski Trybunał Obrachunkowy

Rola: Odpowiada za kontrolowanie prawidłowego gromadzenia i wykorzystywania funduszy UE oraz pomaga w doskonaleniu zarządzania finansami UE.

Prezes: Klaus-Heiner Lehne

Członkowie: Po jednym z każdego kraju UE

Rok ustanowienia: 1977

Siedziba: Luksemburg

Strona internetowa: [Trybunał Obrachunkowy](#)

Jako unijny **niezależny zewnętrzny kontroler Trybunał Obrachunkowy dba o interesy podatników w UE**. Trybunał Obrachunkowy **nie posiada uprawnień w zakresie egzekwowania prawa, ale działa na rzecz usprawnienia zarządzania budżetem UE przez Komisję Europejską i przedstawia sprawozdania na temat finansów UE**.

Czym zajmuje się Trybunał Obrachunkowy?

- **Przeprowadza kontrolę dochodów i wydatków UE**, aby zweryfikować, czy fundusze UE zostały w odpowiedni sposób uzyskane, wydane, gospodarnie wykorzystane i rozliczone.
- **Kontroluje każdą osobę lub organizację dysponującą środkami UE** – również przeprowadzając kontrole na miejscu w instytucjach (głównie w Komisji), krajach UE i krajach otrzymujących pomoc UE.
- **W sprawozdaniach z kontroli**, przekazywanych Komisji i rządowi krajowemu, **zamieszcza ustalenia i zalecenia**.
- **Informuje Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF)**, jeżeli podejrzewa, że miało miejsce oszustwo, korupcja lub inna nielegalna działalność.
- **Przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE coroczne sprawozdanie**, które Parlament szczegółowo analizuje przed podjęciem decyzji w sprawie zatwierdzenia wykonania budżetu przez Komisję.
- **Wydaje również specjalistyczne opinie dla instytucji UE** na temat lepszego zarządzania finansami UE i rozliczania ich wobec obywateli.

Trybunał publikuje również opinie w sprawie projektów aktów prawnych mających wpływ na zarządzanie finansami UE, jak również stanowiska, przeglądy i publikacje ad hoc w sprawach związanych z finansami publicznymi.

Aby skutecznie wypełniać swoje zadania, **Trybunał Obrachunkowy musi zachowywać niezależność od instytucji i organów, które kontroluje. W tym celu ma prawo do swobodnego decydowania w następujących kwestiach:**

- co będzie kontrolował
- jak będzie kontrolował
- jak i kiedy przedstawi swoje ustalenia.

Kontrola przeprowadzana przez Trybunał **skupia się głównie na Komisji Europejskiej, która jest głównym organem odpowiedzialnym za wykonanie**

budżetu UE. Ale współpracuje on również ściśle z organami krajowymi, gdyż większość funduszy UE (około 80 proc.) zarządzanych jest przez Komisję wspólnie z tymi organami.

Skład

Członkowie Trybunału są **mianowani przez Radę, po zasięgnięciu opinii Parlamentu, na sześcioletnią odnawialną kadencję**. Członkowie wybierają spośród siebie prezesa na trzyletnią (również odnawialną) kadencję.

Jak działa Trybunał Obrachunkowy?

Przeprowadza on trzy rodzaje kontroli:

- **Kontrole finansowe** – weryfikuje, czy w sprawozdaniach właściwie przedstawiono sytuację finansową, wyniki i przepływy pieniężne w danym roku.
- **Kontrole zgodności** – weryfikuje, czy transakcje finansowe są zgodne z przepisami.
- **Kontrola wykonania zadań** – weryfikuje, czy fundusze UE zostały wykorzystane w jak najbardziej oszczędny i wydajny sposób do osiągnięcia założonych celów.

Trybunał podzielony jest na grupy kontroli, tzw. izby. Przygotowują one projekty sprawozdań i opinii, które następnie są formalnie przyjmowane przez członków Trybunału.

Instytucje konsultacyjne

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny: zrzesza przedstawicieli pracodawców i pracowników, partnerów społecznych i organizacji pozarządowych, pełni rolę konsultacyjną wobec głównych organów UE (w niektórych dziedzinach polityki konsultacje są obowiązkowe).

Europejski Komitet Regionów: zrzesza przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych w UE, pełni rolę konsultacyjną wobec głównych organów UE (w niektórych dziedzinach polityki konsultacje są obowiązkowe).

Instytucje finansowe

Europejski Bank Centralny

Europejski Bank Inwestycyjny

Więcej o instytucjach europejskich [tutaj](#)

Symbole Unii Europejskiej

Najbardziej znany znak rozpoznawczy **UE to okrąg złożony ze złotych**

gwiazd na błękitnym tle. Flaga europejska jest symbolem nie tylko Unii Europejskiej, ale również jedności i tożsamości Europy w szerszym znaczeniu. Na fladze przedstawiony jest okrąg złożony z dwunastu złotych gwiazd na błękitnym tle. **Gwiazdy symbolizują jedność, solidarność i harmonię między narodami Europy.**

Krąg gwiazd jest symbolem jedności, a **ich liczba nie zależy od liczby państw członkowskich.**

Historia flagi sięga roku 1955, kiedy to **Rada Europy** – organizacja międzynarodowa stojąca na straży praw człowieka oraz promująca kulturę europejską – przyjęła obecny projekt. W kolejnych latach **Rada Europy zachęcała powstające instytucje europejskie do używania tej samej flagi.**

W 1983 r. Parlament Europejski zdecydował, że flaga Rady Europy będzie również oficjalną flagą Unii Europejskiej (wówczas nazywanej Wspólnotami Europejskimi). **W 1985 r. przywódcy państw UE opowiedzieli się za jej zatwierdzeniem.** Instytucje i organy UE posługują się oprócz flagi europejskiej także własnymi logotypami.

Więcej: [tutaj](#)

Hymn UE to fragment IX Symfonii skomponowanej przez Ludwiga van Beethovena w 1823 do tekstu poematu Fryderyka Schillera „Oda do radości” z 1785 r.

Hymn europejski jest wizytówką nie tylko Unii Europejskiej, ale również Europy w szerszym znaczeniu. Poemat „Oda do radości” Fryderyka Schillera wyraża idealistyczną wizję braterstwa całej rasy ludzkiej – wizję, którą podzielał Beethoven.

W 1972 r. Rada Europy postanowiła, że fragment IX symfonii Beethovena zatytułowany „Oda do radości” zostanie jej hymnem. **W 1985 r. szefowie państw i rządów UE zdecydowali, że melodia ta będzie oficjalnym hymnem Unii Europejskiej.** Melodia – ponieważ utwór ten nie ma słów. Hymn wyraża europejskie ideały wolności, pokoju i solidarności w uniwersalnym języku, jakim jest muzyka.

Celem hymnu europejskiego nie jest zastąpienie hymnów narodowych poszczególnych państw członkowskich UE, lecz uczczenie wspólnych wartości. Hymn jest odtwarzany podczas oficjalnych uroczystości z udziałem przedstawicieli Unii Europejskiej i przy okazji różnego rodzaju wydarzeń o charakterze europejskim.

Posłuchaj hymnu europejskiego – róże wersje znajdziesz [tutaj](#)

Dzień Europy (9 maja) jest dniem, w którym co roku

świątujemy pokój i jedność w Europie. 9 maja przypada rocznica podpisania historycznej [Deklaracji Schumana](#). W swoim **przemówieniu wygłoszonym w Paryżu w 1950 r. Robert Schuman** (ówczesny francuski minister spraw zagranicznych) zaproponował nową formę współpracy politycznej w Europie, która uniemożliwiłaby wybuch nowej wojny.

Jego pomysł polegał na utworzeniu ponadnarodowej instytucji europejskiej sprawującej zarząd nad całą produkcją węgla i stali. Traktat powołujący do życia tę instytucję podpisano już w rok później. **Plan Schumana uważa się za załóżkę tego, czym dzisiaj jest Unia Europejska.**

Aby uczcić Dzień Europy, na początku maja instytucje europejskie organizują Dzień Otwartych Drzwi dla zwiedzających w Brukseli i w Strasburgu. Lokalne przedstawicielstwa UE w Europie i na całym świecie organizują szereg wydarzeń, w których wziąć udział mogą wszyscy zainteresowani. **Każdego roku tysiące osób uczestniczy w debatach, koncertach, wizytach grupowych i innych wydarzeniach organizowanych w ramach obchodów Dnia Europy** oraz w działaniach mających na celu informowanie społeczeństwa o UE.

Motto UE

„Zjednoczona w różnorodności” to motto Unii Europejskiej, którego po raz pierwszy użyto w 2000 r.

Oznacza ono, że aby zapewnić pokój i dobrobyt oraz chronić bogactwo kultur, tradycji i języków w Europie, Europejczycy powinni działać wspólnie.

Motto we wszystkich językach urzędowych UE znaleźć można [tutaj](#)

Obecnie **Unia liczy 27 państw członkowskich. Wielka Brytania wystąpiła z Unii Europejskiej w dniu 31 stycznia 2020 r.**

Państwa członkowskie UE (w kolejności alfabetycznej)

1. Austria
2. Belgia
3. Bułgaria
4. Chorwacja
5. Cypr
6. Czechy
7. Dania
8. Estonia
9. Finlandia
10. Francja
11. Grecja
12. Hiszpania
13. Holandia

14. Irlandia
15. Litwa
16. Luksemburg
17. Łotwa
18. Malta
19. Niemcy
20. Polska
21. Portugalia
22. Rumunia
23. Słowacja
24. Słowenia
25. Szwecja
26. Węgry
27. Włochy

Więcej aktualnych informacji o krajach członkowskich [tutaj](#)

Członkowie strefy EURO

Euro (€) jest oficjalną walutą w 19 spośród 27 państw członkowskich UE. Państwa, które przyjęły euro jako swoją walutę, wspólnie tworzą tzw. strefę euro.

[W których krajach walutą jest euro?](#)

Członkowie strefy Schengen

Utworzenie **strefy Schengen jest jednym z największych osiągnięć UE**. Jest to obszar, na którym zniesiono granice wewnętrzne oraz kontrole graniczne i w obrębie którego obywatele, w tym również krajów spoza UE, **biznesmeni i turyści mogą swobodnie podróżować**. Od 1985 r. obszar ten stopniowo rozszerzał się i obejmuje obecnie prawie wszystkie państwa członkowskie UE oraz kilka krajów powiązanych, nienależących do UE.

Kraje należące do strefy Schengen zniosły granice wewnętrzne, ale równocześnie wzmocniły kontrole na wspólnej granicy zewnętrznej, zgodnie z przepisami dotyczącymi tej strefy i mającymi na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom mieszkającym w strefie Schengen lub podróżującym w jej obrębie.

Kraje strefy Schengen

Austria
Belgia
Czechy
Dania
Estonia

Finlandia
Francja
Grecja
Hiszpania
Holandia
Islandia
Liechtenstein
Litwa

Luksemburg
Łotwa
Malta
Niemcy
Norwegia
Szwajcaria
Szwecja
Polska
Portugalia
Słowacja
Słowenia
Węgry
Włochy

Powierzchnia i ludność

Powierzchnia Unii Europejskiej wynosi ponad 4 mln km², a liczba jej mieszkańców – 446 mln. UE zajmuje trzecie miejsce na świecie pod względem liczby ludności (po Chinach i Indiach). Pod względem powierzchni największym krajem w UE jest Francja, najmniejszym – Malta. Pod względem ludności największym krajem są Niemcy, a najmniejszym także Malta.

Dzięki ustanowieniu jednolitego rynku, który obejmuje 27 krajów oraz niektóre kraje spoza UE, Unia Europejska stała się wielką potęgą handlową w skali światowej.

Jak duża jest gospodarka UE?

Gospodarka UE przewyższa pod względem całkowitej wartości wszystkich produkowanych towarów i usług (PKB) gospodarkę USA. PKB UE w 2017 r.: 15,3 bln euro.

Handel

Ponad 64 proc. całkowitej wymiany handlowej UE odbywa się między krajami Unii. **Chociaż w UE mieszka zaledwie 6,9 proc. ludności świata, jej udział w handlu z resztą świata stanowi około 15,6 proc. globalnego eksportu i importu.**

Wraz ze Stanami Zjednoczonymi i Chinami UE jest jedną z trzech największych światowych potęg handlowych. W 2016 r. kraje UE zajmowały drugie miejsce pod względem udziału w światowym eksporcie i imporcie towarów.

W UE obowiązują 24 języki urzędowe. Są to:

bułgarski
chorwacki
czeski
duński
niderlandzki
angielski
estoński
fiński
francuski
niemiecki
grecki
węgierski
irlandzki
włoski
łotewski
litewski
maltański
polski
portugalski
rumuński
słowacki
słoweński
hiszpański
szwedzki

Obywatelstwo UE

Wszyscy obywatele państw członkowskich UE automatycznie są też obywatelami UE. Z obywatelstwa UE wynikają ważne dodatkowe prawa i obowiązki. Obywatelstwo europejskie nie zastępuje obywatelstwa kraju członkowskiego, ale jest jego uzupełnieniem i rozszerzeniem przywilejów wynikających z przynależności do europejskiej wspólnoty narodów.

Prawa wynikające z obywatelstwa UE: prawa te zostały wymienione w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Artykuł 18) oraz w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (rozdział V).

Zmiana miejsca pobytu w UE

Obywatele UE mają prawo do przemieszczania się po UE i zamieszkania za

granicą - są przy tym chronieni przed dyskryminacją ze względu na obywatelstwo.

Każdy może osiedlić się w dowolnym kraju UE, jeżeli spełnia określone warunki, które zależą na przykład od tego, czy pracuje bądź studiuje.

Udział w życiu politycznym UE

Każdy obywatel UE ma prawo głosować i kandydować w wyborach do władz lokalnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego na takich samych warunkach jak obywatele kraju UE, w którym mieszka.

Petycje i skargi

Obywatele UE mogą zwrócić się z petycją do Parlamentu Europejskiego o zajęcie się konkretną sprawą w interesie własnym lub w interesie publicznym. Przedmiot sprawy musi wchodzić w zakres kompetencji UE (nie może to być dziedzina, w której decyzje podejmowane są na szczeblu lokalnym lub krajowym) i dotyczyć bezpośrednio osoby składającej petycję.

Skargi dotyczące niewłaściwego administrowania w instytucjach i organach UE można wnosić do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.

Obywatele UE mogą również bezpośrednio kontaktować się z europejskimi instytucjami i organami doradczymi i mają prawo do otrzymania odpowiedzi w jednym z 24 języków urzędowych UE.

Ochrona konsularna

Kiedy obywatel UE potrzebuje pomocy podczas pobytu w kraju poza UE, w którym jego kraj ojczysty nie ma placówek dyplomatycznych, ma prawo zwrócić się o ochronę konsularną do ambasady lub konsulatu dowolnego innego kraju UE.

Pomoc udzielana jest w takich sytuacjach, jak na przykład zgon, wypadek, choroba, aresztowanie, przestępstwo z użyciem przemocy i repatriacja.

Inicjatywa obywatelska - propozycja nowych przepisów

Istnieje możliwość grupowego zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przygotowanie projektu aktu prawnego - w ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Petycję musi podpisać co najmniej milion obywateli z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich UE (obecnie z co najmniej 7 krajów).

Aktywne uczestnictwo w życiu demokratycznym UE

- Program „Europa dla Obywateli” ma na celu pogłębienie wiedzy społeczeństwa na temat UE, jej historii i jej różnorodności, a także informowanie o prawach, jakie wynikają z obywatelstwa UE, oraz wspieranie udziału w życiu demokratycznym na poziomie UE.
- Komisja regularnie ogłasza konsultacje publiczne w sprawie

planowanych przez siebie inicjatyw, na temat których może się wypowiedzieć każdy obywatel UE.

- W miastach w całej UE odbywają się spotkania pod hasłem dialogu z obywatelami, które służą wysłuchaniu opinii uczestników na wybrany temat i są okazją do dyskusji.
- Organizowane są też debaty w formie dialogu obywatelskiego między Komisją a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które działają w wielu różnych obszarach.

W ramach działalności naszego Punktu Informacji Europejskiej Europe Direct **współpracujemy także ze szkołami i Szkolnymi Klubami Europejskimi.**

Na terenie Unii Europejskiej istnieją nieformalne kluby skupiające młodzież i dorosłych zainteresowanych integracją europejską. **Oprócz organizacji pozarządowych to SKE są często jedynymi ośrodkami działalności proeuropejskiej w środowiskach lokalnych.** Polska Fundacja im. Roberta Schumana utrzymuje kontakt z około 300 klubami w 11-nastu państwach europejskich.

Kluby Europejskie odgrywają ogromną rolę w zakresie informowania środowisk lokalnych o skutkach integracji europejskiej. Tysiące osób organizuje spontanicznie liczne spotkania, konkursy, wystawy, dni europejskie itp. Działalność Klubów będzie niezwykle cenna także w przyszłości - idea integracji europejskiej powinna być cały czas rozpowszechniana wśród obywateli, a młodzieży należy stworzyć możliwość zdobycia wiedzy i instrumentów pozwalających wykorzystać członkostwo w Unii Europejskiej. SKE są doskonałym miejscem gdzie można realizować powyższe cele, poznawać mechanizmy funkcjonowania demokracji i społeczeństwa obywatelskiego oraz miło spędzać wolny czas.

Przykłady projektów skierowanych do Klubów Europejskich i szkół realizowanych przez Fundację Schumana:

- Wizyty wolontariuszy i pracowników Fundacji w Klubach,
- Krajowe i Paneuropejskie spotkania Klubów,
- Projekty dla szkół w ramach corocznych Spotkań Europejskich,
- Parada Schumana organizowana z okazji Dnia Europy.

Więcej o szkolnych klubach europejskich
: <http://schuman.pl/dzialania/kluby-europejskie/#manualSKE>

Fundusze Unii Europejskiej

Unia Europejska to wspólnota krajów znajdujących się na różnych poziomach rozwoju i mierzących się z wieloma różnymi wyzwaniami. Wiele z tych wyzwań jest wspólne dla wszystkich państw Unii. **Dzięki Funduszom Europejskim wzmacniana jest konkurencyjność gospodarek państw członkowskich, podejmowana jest walka z bezrobociem, a także realizowane są działania, które pomagają w rozwoju uboższych regionów.**

Unia Europejska, jako organizacja międzynarodowa, dysponuje własnym budżetem, z którego finansowane są działania mające na celu rozwiązywanie wspólnych problemów. **Dzięki jednemu budżetowi sprostanie wyzwaniom jest tańsze i skuteczniejsze niż gdyby każde państwo członkowskie miało stawiać im czoła samemu. W ten sposób od ponad 40 lat Unia realizuje aktywną politykę rozwoju regionalnego, zwaną też polityką spójności lub polityką strukturalną. Jej głównym celem jest zmniejszenie różnic w rozwoju krajów i regionów, co zwiększa konkurencyjność krajów członkowskich i samej Unii na globalnym rynku.**

To, na co Unia Europejska przeznaczają fundusze, jest ściśle powiązane ze strategią jej rozwoju. Obecnie jest ona określona w dokumencie Europa 2020. **Szczegółowy plan wydawania unijnych funduszy, zwany Wieloletnimi Ramami Finansowymi, określany jest nie rzadziej niż raz na 5 lat, a w praktyce co siedem lat.**

Skąd pochodzą pieniądze?

Budżet Unii Europejskiej tworzą głównie dochody pochodzące z państw członkowskich. Obecnie budżet Unii osiąga poziom ok. 1% dochodu narodowego brutto Unii. Budżety roczne są ustalane w granicach wyznaczonych przez długoterminowy plan finansowy, zwany także perspektywą finansową Unii Europejskiej. Dzięki temu wydatki są ponoszone w sposób przewidywalny. Obecny plan finansowy obowiązuje do 2020 r.

Struktura Funduszy Europejskich

Unia Europejska wydaje pieniądze za pośrednictwem różnych funduszy, programów i instrumentów finansowych.

Pięć głównych funduszy wspiera rozwój gospodarczy wszystkich krajów Unii zgodnie z celami [strategii Europa 2020](#). Są to:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** - jego celem jest zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju regionów w Unii i wzmacnianie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE jako całości. Z funduszu pochodzi m.in. wsparcie inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych oraz wsparcie udzielane małym i średnim przedsiębiorcom.
- **Europejski Fundusz Społeczny** - głównym celem funduszu jest walka z bezrobociem w krajach członkowskich. Pieniądze z Europejskiego Funduszu Społecznego zwiększają możliwości zatrudnienia i kształcenia. Z jego środków współfinansowana jest pomoc dla różnych regionów i grup społecznych, w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem oraz dla ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. [Dowiedz się więcej o Europejskim Funduszu Społecznym.](#)
- **Fundusz Spójności** - jest to fundusz przeznaczony dla państw członkowskich, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca wynosi mniej niż 90% średniej w UE. Jego celem jest zredukowanie różnic gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju głównie poprzez duże inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska.
- **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** - fundusz ten zajmuje się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich.
- **Europejski Fundusz Morski i Rybacki** - fundusz wspiera restrukturyzację rybołówstwa państw członkowskich.

W sumie, poprzez te fundusze Unia Europejska planuje przekazać do 2020 roku prawie połowę swego całkowitego budżetu (ponad 453 mld euro) na pomoc krajom członkowskim.

Pozostała część wydatków Unii kierowana jest do realizacji celów specjalnych przez dodatkowe fundusze inwestycyjne, w tym:

- **Fundusz Solidarności Unii Europejskiej** - zapewnia wsparcie w przypadku poważnych klęsk żywiołowych,
- **Instrument Pomocy Przedakcesyjnej** - stanowi wsparcie dla krajów kandydujących i dla potencjalnych kandydatów do UE.

Poza tym Unia wprowadziła cztery instrumenty finansowe:

- **JASPERS** i **JASMINE** - finansują wsparcie techniczne przy przygotowaniu dużych projektów infrastrukturalnych,
- **JEREMIE** - ułatwia małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) dostęp do mikrofinansowania,
- **JESSICA** - wspomaga rozwój obszarów miejskich.

Sposób funkcjonowania funduszy określony jest przez jeden, wspólny dla wszystkich państw członkowskich zestaw przepisów. Mają one na celu zapewnienie, że środki z Funduszy są wykorzystywane zgodnie ze strategią Europa 2020. Przepisy zapewniają również lepszą koordynację i spójną realizację przedsięwzięć oraz jak najprostszą dostępność do Funduszy dla potencjalnych beneficjentów.

Fundusze Europejskie w Polsce

Polska jest największym beneficjentem pomocy unijnej. W latach 2014-2020 Unia Europejska przeznaczyła dla naszego kraju 82,5 mld euro. Podział środków i kierunki ich wykorzystania były przedmiotem dyskusji i uzgodnień władz centralnych i samorządowych z różnymi partnerami.

Fundusze zostaną zainwestowane w zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej kraju, w podniesienie sprawności i efektywności administracji. Najważniejszym celem programów unijnych jest poprawa poziomu życia mieszkańców dzięki wzrostowi gospodarczemu i wzrostowi zatrudnienia.

Dlaczego Polska otrzymała fundusze?

Głównym kryterium podziału środków finansowych Unii na poszczególne państwa członkowskie jest poziom produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca. Regiony o poziomie PKB na mieszkańca w granicach 75% - 90% średniego poziomu unijnego zaliczane są do regionów w okresie przejściowym, a bardziej rozwinięte te, których PKB na mieszkańca osiąga 90% lub więcej średniej unijnej.

Nasz poziom PKB na mieszkańca osiąga niecałe 70% średniego poziomu UE. Tylko województwo mazowieckie przekroczyło granicę 75% i znalazło się w grupie regionów lepiej rozwiniętych.

Poza obiektywnym kryterium podziału funduszy, jakim jest poziom PKB na mieszkańca, wielkość przyznanych danemu państwu środków zależy od wielu innych czynników i zawsze jest przedmiotem negocjacji z Komisją Europejską.

Na co przeznaczone są fundusze?

Największe kwoty Polska inwestuje **w infrastrukturę transportową (drogami i kolejami)**, ale największy wzrost wydatków nastąpi w sferze innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców. Nadal finansować będziemy inwestycje w ochronę środowiska i energetykę, a także projekty z dziedziny kultury, edukacji, zatrudnienia czy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Miasta wojewódzkie wraz z okalającymi je gminami otrzymają duże wsparcie na realizację wspólnych **przedsięwzięć w zakresie dostępu do komunikacji**. Ponadto fundusze sfinansują inwestycje w miastach, zwłaszcza projekty związane z kompleksową rewitalizacją, ekologicznym transportem miejskim, gospodarką niskoemisyjną. Wymogiem UE jest również rozwój tzw. inteligentnych specjalizacji, czyli skupienie się poszczególnych regionów na wybranych priorytetach polityki innowacyjnej.

Obok bezzwrotnych dotacji Unia Europejska udostępni także tzw. instrumenty zwrotne, czyli pożyczki i kredyty. Korzysta z nich mogą zarówno przedsiębiorcy, jak i samorządy.

Perspektywa na lata 2014-2020 jest wdrażana w Polsce poprzez **6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju oraz 16 programów regionalnych zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie.**

Programy krajowe

Źródki unijne w programach krajowych

Lp.	Nazwa programu	Fundusze Europejskie
1.	Program Infrastruktura i Środowisko	27,4 mld euro
2.	Program Inteligentny Rozwój	8,6 mld euro
3.	Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,7 mld euro
4.	Program Polska Cyfrowa	2,2 mld euro
5.	Program Polska Wschodnia	2 mld euro
6.	Program Pomoc Techniczna	0,7 mld euro

[Program Infrastruktura i Środowisko](#). Priorytetami tego programu są: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne.

Drugim co do wielkości źródeł jest [Program Inteligentny Rozwój](#). To również największy w Unii Europejskiej program finansujący badania, rozwój i innowacje. Dzięki niemu, wsparcie m.in. na wspólne prowadzenie przedsięwzięć badawczo-rozwojowych uzyskają naukowcy i przedsiębiorcy, a wyniki prac B+R znajdą praktyczne zastosowanie w gospodarce. „Od pomysłu do rynku” - to główne założenie tego programu. Oznacza ono wsparcie powstawania innowacji: od tworzenia koncepcji niespotykanych produktów, usług lub technologii, przez przygotowanie prototypów/linii pilotażowych, po ich komercjalizację.

Celem [Programu Wiedza Edukacja Rozwój](#) jest aktywizacja zawodowa osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, wsparcie szkolnictwa wyższego, rozwój innowacji społecznych, mobilności i współpracy ponadnarodowej, a także reformy polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, wzbudzenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

Kolejny [Program Polska Cyfrowa](#) ma na celu zwiększenie dostępu do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów.

[Program Polska Wschodnia](#) jest ponadregionalnym programem dla województw Polski Wschodniej mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępowi transportowej.

[Program Pomoc Techniczna](#) ma zapewnić sprawne działanie instytucji systemu wdrażania funduszy, jak również stworzenie skutecznego systemu informacji i promocji środków europejskich.

Ponadto w Polsce realizowany jest [Program Rozwoju Obszarów Wiejskich](#) (8,5 mld euro) oraz [Program Rybactwo i Morze](#) (0,5 mld euro).

Programy regionalne

Poza programami krajowymi fundusze unijne przeznaczone są na 16 programów regionalnych. Ich celem jest wspieranie rozwoju wszystkich regionów.

Fundusze zarządzane są w tym przypadku nie przez władze centralne, a instytucje samorządowe – czyli zarządy województw.

Środki unijne w programach regionalnych:

- Dolnośląskie - 2,25 mld euro
- Kujawsko-Pomorskie - 1,9 mld euro
- Lubelskie - 2,23 mld euro
- Lubuskie - 0,9 mld euro
- Łódzkie - 2,25 mld euro
- Małopolskie - 2,87 mld euro
- Mazowieckie - 2,08 mld euro
- Opolskie - 0,9 mld euro
- Podkarpackie - 2,1 mld euro
- Podlaskie - 1,21 mld euro
- Pomorskie - 1,86 mld euro
- Śląskie - 3,47 mld euro
- Świętokrzyskie - 1,36 mld euro
- Warmińsko-Mazurskie - 1,72 mld euro
- Wielkopolskie - 2,45 mld euro
- Zachodniopomorskie - 1,6 mld euro

Programy ramowe Unii Europejskiej

Poza istniejącymi funduszami Unia przeznacza w latach 2014–2020 specjalne środki na nowe programy dające dodatkowe wsparcie w różnych obszarach:

- [Program Horyzont 2020](#) ma stymulować prowadzenie prac badawczych na najwyższym poziomie, wspiera współpracę międzynarodową, innowacyjne przedsiębiorstwa itp. (80 mld euro),
- [Program COSME](#) ma ułatwić małym i średnim przedsiębiorstwom dostęp do rynków na terenie Wspólnoty i poza nią, a także zapewnić łatwiejszy dostęp do finansowania poprzez gwarancje kredytowe i kapitał (2,3 mld euro),
- [Program „Infrastruktura Europejska”](#) będzie najważniejszym instrumentem finansującym strategiczne inwestycje w infrastrukturę w zakresie budowy dróg, linii kolejowych, sieci energetycznych, a także rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych (33 mld euro)
- [Program Erasmus+](#) ma ułatwić pobyt młodych ludzi na stażach za granicą, co w rezultacie przyniesie poprawę ich umiejętności i zwiększy szansę na zatrudnienie (15 mld euro),

- [Program Kreatywna Europa](#) więcej środków otrzyma europejska kultura, kino, telewizja, muzyka, literatura, teatr, dziedzictwo kulturowe i inne powiązane dziedziny (1,5 mld euro).

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl